

Alla ska vara med!

- även muslimska kvinnor i simning

Robin Borg & Patrik Bohlin

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete på avancerad nivå 93:2016
Ämneslärarprogrammet 2012-2017
Handledare: Jane Meckbach
Examinator: Leif Yttergren

Everyone should join!

- Including Muslim women in swimming

Robin Borg & Patrik Bohlin

Swedish School of Sport and Health Sciences
Independent work on an advanced level 93:2016
Subject Master's 2012-2017
Supervisor: Jane Meckbach
Examiner: Leif Yttergren

Abstract

Aim and questions

Aim:

To investigate participation of muslim women in swimming education in secondary school subject sports and health.

Questions:

- Which experiences do women with a muslim background have of swimming education?
- What obstacles or possibilities do women with a muslim background have for participation in swimming education?

Method

The study was conducted with semi-structured interviews. The interviews were conducted on acquaintances of acquaintances, whom all were women with a muslim background. Subsequently, the interviews were transcribed and analyzed based on a theoretical model consisting of categories related to the two issues in this study. Previous research was also used in the same way, which highlighted the area of this study.

Results

The result indicated that our participants had a positive experience of their swimming classes. The biggest factor to this positive experience however was the school's ability to organize separate classes for those who could not participate in the common ones. When a school did not organize separate classes, our participants generally face two options. Either not to participate and risk not getting a grade, or to challenge their principles and participate anyway, which could lead to bad experiences.

Conclusions

Separate classes were the key to participation amongst the participants in our study. There were both obstacles and possibilities affecting the degree to which separate classes were necessary and the participants were divided on the topic of who was responsible to adapt in the situation.

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet:

Är att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisning i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?
- Vilka hinder eller möjligheter har kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

Metod

Studien har genomförts med semi-strukturerade kvalitativa intervjuer. Vi har intervjuat bekantas bekanta, där samtliga var kvinnor med muslimsk bakgrund. Intervjuerna har transkriberats och analyserats utifrån en teoretisk modell bestående av kategorier som relaterar till studiens frågeställningar samt tidigare forskning som även belyser undersökningsområdet.

Resultat

Resultatet visade att studiens deltagare hade en övervägande positiv erfarenhet av simundervisningen i ämnet idrott och hälsa. Den största bidragande faktorn till detta var skolans förmåga att anordna separat undervisning för de elever som inte kunde delta i en gemensam undervisning. De deltagare vars skolor inte anordnade separat undervisning ställdes inför valet att inte delta och bli utan betyg, eller att gå emot sina principer, vilket kunde leda till obekväma situationer.

Slutsats

Särundervisning var nyckeln till deltagande hos denna studies deltagare. Det fanns både möjligheter och hinder som påverkade i vilken grad separat undervisning var nödvändigt och delade meningar om vems ansvar det var att anpassa sig till vem.

Förord

Det här examensarbetet är utfört på Gymnastik- och idrottshögskolan.

Examensarbetet omfattar 10 veckors heltidsstudier. Arbetet har pågått från och med oktober 2016 och slutfördes i januari 2017.

Vi vill ta tillfället i akt att tacka vår handledare Jane Meckbach på Gymnastik- och idrottshögskolan för hennes engagemang och intresse i vårt examensarbete där ni har tillhandahållit er expertis och insikt i vårt uppsatsskrivande. Vidare vill vi också tacka övriga personer som genom intervjuer bistått med hjälp och nyttig lärdom genom detta arbete.

Stockholm den 20 januari 2017

Robin Borg

Patrik Bohlin

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	2
1.2 Bakgrund.....	3
1.3 Forskningsläge.....	4
1.4 Teoretisk utgångspunkt.....	8
1.4.1 Intersektionalitetsperspektiv.....	9
1.4.2 Etnicitet.....	10
1.4.3 Genus.....	10
1.4.4 Kön.....	11
1.4.5 Assimilation.....	11
1.5 Syfte och frågeställningar.....	12
2 Metod.....	12
2.1 Datainsamlingsmetod.....	13
2.1.1 Urval.....	14
2.2 Genomförande.....	15
2.3 Databearbetning och analys.....	16
2.4 Tillförlitlighetsfrågor.....	16
2.5 Etiskt ställningstagande.....	17
3. Resultat.....	19
3.1 Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?.....	19
3.2 Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?.....	20
3.2.1 Separat undervisning.....	21
3.2.2 Simkläder under simundervisningen.....	22
3.2.3 Familj, kultur och religion.....	22
3.2.4 Assimilation och ansvar för anpassning.....	25
4. Sammanfattande diskussion.....	26
4.2.1 Separat undervisning.....	27
4.2.2 Simkläder under simundervisningen.....	28
4.2.3 Familj, kultur och religion.....	28
4.2.4 Assimilation och ansvar för anpassning.....	29
4.2.5 Metoddiskussion.....	30
4.2.6 Förslag på fortsatt forskning.....	31
Käll- och litteraturlista.....	32

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Pilotstudie

Bilaga 3 Intervjuguide

1 Inledning

Otterbeck (2000, s.49) beskriver en islamisk skrift, som under rubriken *anständighet och regler för samvaro*, förklarar att:

... män och kvinnor, som inte är släkt, inte ska träffas utan att det finns någon social kontroll över vad de gör. Män och kvinnor uppmanas att slå ner blicken om de möter någon som de inte är släkt med eller om de ser någonting som de inte bör se, t.ex. något naket.

Det svenska samhällets internationalisering och den ökande migrationen över nationsgränser ställer krav på människors förmåga att förstå, acceptera och enas i de värderingar och samhällsförändringar som präglar en kulturell mångfald. Svensk skola har blivit en social och kulturell mötesplats, med så väl möjligheter som ansvar. Bland annat har skolan möjligheten att skapa den förståelse, acceptans och enighet som kan komma att beprövas i ett mångkulturellt samhälle. Skolans värdegrund som ligger till grund för verksamheten betonar bland annat människolivets okränkbarhet, alla människors lika värde och jämställdheten mellan män och kvinnor (Skolverket 2011, s.5).

Ämnet idrott och hälsa i skolan ingår i ett samhälleligt och politiskt bildningsprojekt, där ämneskunskaper ska ge eleven möjlighet att utveckla egna förmågor att ta ansvar för sin kropp, sin livssituation och sin personliga identitet (Redelius & Larsson 2005, s.258). I skolans värdegrund framhålls det bland annat att:

Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifikt svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas (Skolverket 2011, s.5).

Skolans värdegrund utgör alltså en viktig utgångspunkt över hur undervisningen i idrott och hälsa förhåller sig till bland annat kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning samt ålder. Det står även i skolans värdegrund att:

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling (Skolverket 2011, s.5).

I skollagen (2010:800) står det att utbildningen ska syfta till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden:

Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö (Skolverket 2011, s.5).

Detta innebär att vi som verkar inom skolan måste se till att alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. En trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder. Skollagen tydliggör att:

I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen ska vara icke-konfessionell (Skolverket 2011, s.5).

Det är således viktigt att vi har en strävan efter att diskutera likvärdighet och likabehandling-utifrån ett didaktiskt perspektiv, och förmedlar en likvärdig möjlighet till undervisning för alla. Det är viktigt här att skilja på lika och samma. I praktiken kan detta innebära att olika elever får olika undervisning på grund av olika förutsättningar. En lärare bör inte göra generaliseringar kring vad detta kan innebära utan arbeta aktivt för att ta reda på detta för samtliga elever (Lundvall & Meckbach 2007, s.234).

Denna studie fokuserar enbart på Islam då vi anser detta mest relevant idag, jämfört med andra religioner, folkgrupper eller personer som kan uppleva liknande situationer som denna studie kommer fokusera på.

1.1 Introduktion

I Sverige förs debatt i olika former om det mångkulturella samhället vi lever i. Till viss del rör det sig om frågor om assimilation, exempelvis vilka värderingar och förhållningssätt som är utbytbara och vilka som kan kompromissas (Redelius & Larsson 2005, s.258). Även frågeställningar kring skolans organisationsform och innehåll, gemensamma högtider, lärares

undervisningsstrategier diskuteras. Rugberg Rasmussen från Centrum för Mellanösternstudier vid Syddansk universitet, har skrivit en artikel där han understryker ”att vårt samhälle vilar på ekonomiska, teknologiska, politiska och vetenskapsmässiga fundament, där den kulturella ordningen också återspeglas av detta” (Rasmussen 2003, s.13). Så hur skolans uppdrag ska läsas och förstås är en grundläggande fråga som påverkar utformningen av undervisningen. Det har även gjorts studier i Sverige där idrotten som integrationsarena genomförts tillsammans med enstaka undersökningar av invandrarungdomars idrottsvanor (Redelius & Larsson 2005, s.259). Vissa forskare konstaterar att religion i sig inte är det som hindrar olika människors deltagande i ämnet idrott och hälsa samt fysisk aktivitet i allmänhet, men att det förekommer tolkningar av olika trosinriktningar och/eller kulturella skillnader. Vilket i sin tur kan få konsekvenser för möjligheterna att delta (ibid, s.259). Inom exempelvis Islam förekommer vissa kulturella aspekter, vilka kan komma att begränsa muslimska kvinnors deltagande genom bland annat bestämmelser om klädsel, sätt att röra sig samt närvaro av män i specifika situationer (ibid, s.259).

I Norge har en studie genomförts på skolelever (kvinnor) med muslimsk bakgrund som beskriver hur problemen med deltagande på idrottsundervisningen inte nödvändigtvis beror på religion och kultur (förutom i dans där kvinnor/män dansar med varandra) och simning (visa sig i badkläder). De menade på att i cirka åtta fall av tio angavs samma anledningar som icke-muslimska kvinnor för att inte delta. Studien pekar även på fördelarna med att som idrottslärare enskilt prata med varje elev för att skapa klarhet i specifika behov för ett ökat deltagande och förbättrad upplevelse/inläring. Studien beskriver dock inte vilka tillvägagångssätt som anses fungera och till vilken grad dessa fungerat (Walseth 2015, s.315).

1.2 Bakgrund

Undervisningen i en svensk skola sker oftast genom samundervisning där både män och kvinnor undervisas tillsammans, vilket kan skapa problem bland annat för kvinnor med muslimsk bakgrund och kultur som skiljer sig från västerländsk (Wadad & Billeh 2007, s.13).

Muslimska kvinnor har under 1900-talets senare hälft uppmärksammats som mindre delaktiga i fysisk aktivitet både i och utanför skolan (Carrington & Williams 1988, s.93). År 1995 bestämde sig belgiska forskare för att undersöka varför muslimska kvinnor inte var lika delaktiga som männen. De kom bland annat fram till att kvinnorna var intresserade av att

delta, men hindrades på något sätt av deras religiösa och/eller kulturella traditioner (De Knop et al., 1995, s.17). En av anledningarna till att detta hinder fanns var föräldrarnas rädsla för det potentiellt dåliga inflytande som kunde uppstå från den västerländska kulturen och levnadssättet (De Knop et al., 1996, s.154).

Även den senaste tiden har fler och fler studier på detta ämne genomförts med frågan om varför muslimska kvinnor inte deltar i samma utsträckning som männen, vilket väckte en jämställdhetsfråga i en studie gjord av Hamzeh & Oliver (2012, s.336) som bekräftar föräldrarnas inflytande på sina barn. Idag har fokus ändrats från vad som kan hindra muslimska kvinnor på hemmaplan och mer gått över till vad västerländska traditioner och kultur kan skapa för problem vid kulturmötet, både i vår uppbyggda struktur i skolan inom ämnet idrott och hälsa och i övriga föreningsidrotter.

En studie gjord i Norge belyser detta område och har tagit nästa steg i syfte att undersöka vad som kan göras för att minska problemen med ett bristande deltagande. Studien visade på att det bara handlade om vårt sätt att utforma idrottsundervisningen som skapade problem, främst inom simning och dans. Resterande orsaker kunde inte lika tydligt härledas, eller var inte på något sätt kopplat till religiösa/kulturella orsaker (Walseth 2015, s.315).

Problemet som kvarstår är vad detta betyder rent praktiskt för idrottslärare i västvärlden, och så även Sverige. Vad kan praktiskt göras med undervisningen, för att ge alla elever samma möjlighet att delta och uppfylla kurskraven?

Det är här vår studie kommer in, i syfte att ge en bild av vad eleverna själva anser är ett bra tillvägagångssätt för att öka deras eget deltagande i ämnet idrott och hälsa, med fokus på kvinnor med muslimsk bakgrund. Hur kan vi som blivande lärare gå till väga, vilka praktiska lösningar kan rekommenderas för att få dessa elever mer delaktiga i undervisningen och få likvärdiga möjligheter?

1.3 Forskningsläge

Forskning visar på indirekt exkludering inom ämnet idrott och hälsa, framförallt inom vissa moment (simning och dans) sker detta i allt större utsträckning och uppmärksammas allt mer (Elliott & Hoyle 2014, s.355). Kvinnor är inte lika delaktiga som män under idrott och hälsa

lektionerna. Orsakerna till detta kan vara många, men det finns en grupp kvinnor som i vissa aspekter har det svårare än andra på grund av religiösa, familjära och/eller kulturella skillnader. Kvinnor med muslimsk bakgrund. Detta är något som det bland annat forskats på i England, där en stor forskargrupp startade ett större projekt med flera delstudier för att undersöka detta (Dagkasa, Benna, & Jawad 2011, s.230). I en av dessa delstudier intervjuades kvinnor i skolåldern om deras deltagande i idrottsämnet samt i idrottsaktiviteter som helhet. Studiens resultat visade att det fanns kulturella påtryckningar framförallt hemifrån som försvårade deltagandet i vissa aktiviteter och framförallt hos personer som bar slöja (hijab). Resultatet visade även att det fanns många olika orsaker till varför muslimska kvinnor inte deltog i samma utsträckning som män. Exempelvis visade det sig att de områden som var mest problematiskt var, inom idrottsämnet i sig, kläd-koder (vilka kläder personerna "måste" använda), ombyte, blandat deltagande män och kvinnor, dansmoment och simning. Utanför ämnet; föräldrar som hade svårt att skilja mellan religion och deras egen kultur. Delstudien undersökte även vilka åtgärder som kunde göras för att inkludera dessa personer bättre. Det som betonades som mest framgångsrikt var framförallt att ha specifika åtgärder i de delmoment inom idrottsämnet som var mest problematiskt. Till exempel simundervisning där muslimska kvinnor och män separerades med en kvinnlig lärare för kvinnor och manlig lärare för män (De Knop et al., 1995, s.15).

Det är inte bara inom ämnet idrott och hälsa detta problem kan uppstå. I en studie gjord av De Knop et al. (1995, s.16) visar att problemet inte är specifikt kopplat till skolan, utan även inom andra former av fysisk aktivitet. Studien belyser hur muslimska kvinnor kan få vara med i sport och idrottssammanhang genom samtal om de bakomliggande problemen. I studien framhävs det att muslimska kvinnor inte deltar i samma utsträckning som män med samma bakgrund. Dock visar det sig att detta ligger i deras kultur, snarare än i deras religion. Det betyder att det nödvändigtvis inte behöver finnas begränsningar för att vara muslimsk kvinna för att delta, utan det kan vara den bakomliggande kulturen från de länder de kommer ifrån som kan vara den avgörande faktorn (De Knop et al., 1996, s.160).

Assimilation är ett begrepp som återkommer inom detta forskningsområde. Hur vi kan sammanfoga våra kulturer/religioner för att inte skapa onödiga problem. I en studie gjord av Hamzeh (2012, s.333) beskrivs hur ett antal kvinnor med muslimsk bakgrund förhandlar med deras skola och lärare, om hur de kan lösa problemet med att de inte kan delta på vissa moment inom idrott och hälsa på grund av vissa kulturella skillnader. Assimilation har dock

två sidor och beroende på vilken infallsvinkel läsaren väljer att använda formas olika bilder av vad dessa kvinnor försöker göra. Detta innebär att vi antingen kan se det som att dessa kvinnor vill skapa en brygga mellan vår kultur och deras. Samtidigt kan det tolkas som att enda lösningen är att vi förändrar vår religion och anpassar oss till deras. Hamzeh (2012, s.334) belyser just detta, hur muslimska kvinnor försöker resonera med västerländska lärare och skolor om hur undervisningen går till i ett försök att förändra denna så att de kan vara delaktiga i exempelvis simning och dans. Något Hamzeh (2012, s.335) belyser som är intressant är bland annat att många studier har två infallsvinklar på assimilation. Antingen hur den västerländska kulturen kan anpassa sig, eller hur den muslimska kulturen ska anpassa sig. Krocken sker oftast när en yttre faktor som ekonomi eller delade åsikter förhindrar assimilation, vilket i praktiken kan ses som att ingen av parterna vill/kan ändra sitt sätt så det passar båda. Ofta handlar resultatet eller utformningen av undervisningen i skolorna om vilka resurser skolan i sig har för att ändra sin undervisning så att den passar alla.

I en studie gjord av Elliot & Hoyle (2014, s.352) undersöks de barriärer som kan finnas inom idrottsämnet för bland annat muslimska kvinnor. De kom fram till att det fanns sex olika faktorer som beskrev dessa barriärer; Självkänsla, upplevelse, hur mycket eleverna skämdes, om eleverna tyckte om undervisningen eller inte, klädsel och religion. Den största faktorn visade sig vara klädsel, men de kvinnor med muslimsk bakgrund rankade samtliga faktorer högre än de som inte hade muslimsk bakgrund. Dessutom verkade barriärerna mot idrott i skolan bli större ju äldre eleverna blev. Efter en viss ålder var dessa muslimska kvinnor under mer press hemifrån att följa de kulturella strukturer som deras familjer la stort kulturellt värde på. Några exempel på detta är att de muslimska kvinnorna inte längre fick vistas ensamma med en manlig person och de fick inte visa sig framför en manlig person utan en viss klädsel och därför skapades problem, framförallt med delmomentet simning och dans (ibid, s.360).

En annan studie som tar upp faktorer som huvudsak i problemområdet är Miles (2016, s.731). Denna studie undersöker muslimska kvinnors erfarenheter av deltagande i fysisk aktivitet under studietiden. Studien är genomförd i England. Denna studie menar att tidigare forskning visat att muslimska kvinnor kan nekas möjligheter att delta i vissa moment inom fysisk aktivitet som följd av vissa faktorer. De faktorer denna studie framhäver är bland annat socio-kulturella, familjära, religiösa samt idrottens strukturella uppbyggnad. Studiens fokus ligger i att undersöka muslimska kvinnors tidiga erfarenheter av fysisk aktivitet under skolåren för att få ett hum om hur dessa influenser formar deras attityd och tro om deltagande i fysisk

aktivitet. Studien genomfördes med intervjuer och frågeformulär. Analysen av studiens resultat visade att kvinnornas värderingar, attityder och uppföranden var starkt influerade av familjära aspekter, framförallt innan universitetsnivå. Resultatet visade även att faktorerna påverkades av vilka möjligheter de hade fått under sin skolgång. Exempelvis om deras skola hade kunnat möta deras kulturella och religiösa behov för deltagande (ibid, s.732).

Många studier antyder (De Knop et al, 1995; De Knop et al, 1996; Elliot & Hoyle 2014; Hamzeh 2012; Wadad & Billeh 2007; Walseth 2015) att liknande bakomliggande faktorer påverkar deltagandet hos muslimska kvinnor i idrottsämnet. Detta kan tolkas som ett bevis på en förmodad övergripande övertygelse om vad som faktiskt skapar problemen i sig.

En grupp forskare från England och Danmark ville ta detta ett steg längre och undersöka hur miljö kan komma att påverka problemområdet (Benn & Pfister 2013, s.569). Studien är en sociokulturell analys av erfarenheterna av sport och fysisk aktivitet hos muslimska kvinnor i skolan. Forskningen visade att i Danmark undervisas idrottsämnet genom gemensam undervisning för män och kvinnor (Pfister 2013, s.572.). I England används samma system, men det finns även skolor med specifik inriktning mot enbart män/kvinnor och/eller endast en religion (Benn 2013, s.574). Det relevanta resultatet som skiljer denna studie från övriga på grund av att skolor med olika inriktning undersöktes, var exempelvis genus (stereotyper), kulturella/religiösa skillnader, familjära aspekter samt lärare/tränares agerande. Studien belyser hur dessa muslimska kvinnor hanterade sina identiteter i olika situationer för att kunna delta, men även hur de försökte ta avstånd från respektives kulturella arv (Benn & Pfister 2013, s.575). Framförallt visar studien på hur skolorna i sig hanterade undervisningen för att inkludera/exkludera muslimska kvinnor från/till deltagande. Studiens resultat pekar dessutom på att lärare/tränare i många fall är helt ovetande om muslimska kvinnors bakgrund och begränsningar.

Åldern är en faktor som diskuteras i flertalet studier (De Knop et al, 1995; De Knop et al, 1996; Elliot & Hoyle 2014; Hamzeh 2012; Wadad & Billeh 2007; Walseth 2015), likväl hur skolor ska agera för att få bukt med dessa problem. En studie som belyser detta är bland annat (Miles & Benn 2016, s.737). Denna studie är en sammanställning av data från en större studie gjord i England. Studien initierades av en lokal utbildningsmyndighet som en påföljd av ökande incidenser av att muslimska föräldrar hindrade sina barn (kvinnor) från idrottsämnet i skolan. Syftet med studien var att bidra med bevis-baserad vägledning/hjälp till skolor med

detta problem för att få bukt med det växande problemet. Studien genomfördes genom intervjuer på åtta olika skolor där 19 rektorer, 109 elever och 32 föräldrar intervjuades. Dessutom användes fokusgrupper om 36 muslimska elever (kvinnor). Summerat var studiens syfte att undersöka erfarenheterna hos muslimska kvinnor om deras inkludering i skolans idrottsundervisning. Resultatet visade på positiva och negativa erfarenheter över hela landet, där majoriteten av deltagarna hade positiva erfarenheter. Studien tryckte på att föräldrarnas inflytande var starkt oavsett ålder, medan religiösa och kulturella faktorer ökade med åldern. Studiens resultat centrerades runt behovet av att förbättra igenkännandet av religiösa faktorer som kan förhindra deltagande, för att bättre kunna utforma undervisningen så att alla kan delta. Några av problemen som uppstod ute på skolorna var bland annat bristande kommunikation, icke flexibel klädkod (framförallt huvudscarfen, hijab) och organisationen vid simundervisningen. Att vara flexibel i sitt tillmötesgående/undervisningsutförande och att göra situations-specifika undantag visade sig vara mest framgångsrikt för inkludering av muslimska kvinnor.

Sammanfattningsvis går forskningsläget att beskriva som ett problem som uppstått genom att religiösa och kulturella aspekter inom islam som skiljer sig från västerländsk kultur krockar. Skillnader där muslimska kvinnor drabbas av svårigheter med deltagande i ämnet idrott och hälsa samt sport i allmänhet. Påtryckningar hemifrån och från andra sociala strukturer skapar en miljö där muslimska kvinnor plockas bort från idrottsundervisningen i skolan, vilket bland annat får exkludering och avsaknad av betyg som konsekvens. Olika faktorer har olika stor betydelse men tillsammans skapas ett problem i mötet med den västerländska skolkulturen där alla är lika värda och ska ges möjlighet att delta på lika villkor. Olika skolor hanterar problemet på olika sätt med varierande framgång. Både skolor och de som drabbas försöker hitta lösningar på problemet som förhoppningsvis kan mynna ut i någon form av assimilation.

1.4 Teoretisk utgångspunkt

Vi använder oss av ett intersektionalitetsperspektiv som innefattar ett antal olika begrepp för att lättare förstå, förklara och kategorisera (redovisa) studiens resultat. Framförallt det problemområde tidigare forskning belyst som avgörande faktorer till bristande deltagande i simundervisningen för muslimska kvinnor. Nationalencyklopedin definierar begreppet intersektionalitet:

Samhällsvetenskapligt begrepp som syftar till att synliggöra specifika situationer av förtryck som skapas i skärningspunkter för maktrelationer baserade på ras, kön och klass (Elmeroth 2012, s.42).

Fördelarna med att använda intersektionalitetsperspektivet är dess bredd, vilket omfattar många begrepp som går att vinkla till vår studie. Perspektivet belyser bland annat genus, kön, etnicitet och assimilation vilka är vår studies grundpelare.

1.4.1 Intersektionalitetsperspektiv

Intersektionalitet är ett perspektiv som innefattar bland annat begreppen etnicitet, genus och kön (Grönvik & Söder 2008, s.15-16). Intersektionalitet som perspektiv introducerades år 1995 av Crenshaw (1995, s.5). Perspektivet utformades som ett resultat av många års forskning om kritisk rasteori och förtryck mot färgade kvinnor (annan hudfärg än vit). Intersektionalitetsperspektivet kom till Sverige i början av 2000-talet. Perspektivet introducerades då av Paulina de los Reyes, Irene Molina och Diana Mulinari (Grönvik & Söder 2008, s. 9). Perspektivet innefattar även andra begrepp och används bland annat som en feministisk sociologisk kritisk teori där jämställdhet och integration kan ligga i fokus.

Intersektionalitet är ett erkänt begrepp inom feministiska skrifter i sociala vetenskaper (Davis 2008, s.73). Inom intersektionalitet finns tre vanliga antaganden. Det första är att det finns en insikt om att alla människor präglas samtidigt av flera sociala grupper och att dessa kategorier är sammankopplade eller sammanflätade. Det andra är att det finns kategorier av olika dimensioner med ojämlikheter och makthavande. Det tredje är att kategorierna är egenskaperna hos individen såväl som egenskaperna hos det sociala sammanhang som bebos av dessa individer; vilket betyder att kategorier och dess betydelse kan vara flytande och dynamisk (ibid, s.126). Med intersektionalitet som förhållningssätt, anser vi att forskningspotentialen med perspektivet har hög potential inom vår forskning som kvalitativ metod, då definitionen på intersektionalitet kan attribueras med betoning på kön, kultur och social klass (Crenshaw 1995, s 295). Då vi använder perspektivet, som kan ses som att vi utmanar individer, och betonar kön, kultur och social klass finns det även historiska, ekonomiska, familjära, institutionella och lokala processer att ha i åtanke. Förtryck har många ansikten, och att fokusera på endast en, på bekostnad av andra, (t.ex. muslimsk kultur) kan skapa skillnader och orättvisor som är kopplade till sociala kategorier bortom kultur eller kön. Vikten av att inkludera intersektionalitet perspektivet på människor, särskilt kvinnor då

perspektivet innehar tre vanliga antaganden, är att fokus kan läggas på deras medbestämmande inom ojämlikheter (Crenshaw 1995, s. 305).

Vi kommer använda oss av begreppen etnicitet, genus och kön för att bättre förstå och tolka vår studies resultat. Vi kommer även använda oss utav begreppet assimilation som ett komplement till intersektionalitetsperspektivet för att bättre förstå och tolka resultatet.

1.4.2 Etnicitet

Begreppet etnicitet är väldigt brett. Det kan vara människor som kommer från samma nationalitet, social folkgrupp, religiös tro osv. Det går inte att ta för givet vad det innebär att ha en viss etnisk bakgrund i ett visst socialt sammanhang. Utifrån det sociokulturella perspektivet ses etnicitet som ett uttryck för hur olika normer, värden och föreställningar präglar och skapar olika etniska grupper (Lundvall & Meckbach 2007, s.241-242). Frågor om religiös tro är nära knutna till frågor om etnicitet och mångkulturalitet, men etnicitet och religion är inte synonyma begrepp (ibid, s.244).

I denna studie summeras begreppet etnicitet som personer som delar något, framförallt religion och nationalitet då vi vill förklara att vi är intresserade av religiös etnicitet, och ingen annan form. Det innebär att födelseland eller annan folklig social bakgrund inte tas i aktning då vi letar intervjupersoner.

1.4.3 Genus

I vardagslivet tar vi genus för givet, per definition. Vi ser omedelbart om en person är man eller kvinna, pojke eller flicka (Lif 2008, s.17). Det kan även vara så att där vi inte ser någon skillnad, så ser vi inget genus (ibid, s.24). Genusmönstret kan alltså skilja sig mellan en kulturell kontext och en annan. En av de svårare uppgifterna i skolans värld är att ta en situation som alla tror att de förstår, och belysa den (ibid, s.27).

I en rapport inom Maktutredningen, kallad *Genussystemet – Teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordningar* (1998) skriver Yvonne Hirdman att genus är ett begrepp som ofta används för att skilja det socialt och kulturellt konstruerade från den biologiska könstillhörigheten (Hirdman 1988, s.6-7). Genus som begrepp används idag i många olika sammanhang, det gör att ordet kan komma att betyda olika saker i olika kontexter. Genus är frekvent återkommande inom tidigare forskning och genusvetare använder ibland begreppet

genus, för att förklara strukturer som upprätthåller kategorierna kvinnor och män, och analysera maktrelationer däremellan (ibid, s.6).

Kvinnor med muslimsk bakgrund har ett visst hinder på grund av obligationer som föreligger naturligt inom deras kultur (De Knop et al. 1995, s.14). Därför används begreppet genus i denna studie för att belysa skillnader mellan könen och förstå den kulturella/religiösa skillnaden som kan uppkomma vid datainsamlingen och resultatstruktureringen.

Studien riktar sig mot muslimska kvinnor och deras deltagande i fysisk aktivitet av olika slag. Eftersom det är kvinnorna som drabbas mest och männen inte berörs på samma sätt, så är denna kulturskillnad för oss en genusfråga och därmed en viktig beståndsdel i vårt forskningsläge.

1.4.4 Kön

Begreppet kön används för att tydliggöra problemområdets begränsning, då studien är riktad mot enbart kvinnor. Tidigare forskning beskriver tydligt att problemområdet är könsbaserat och endast påverkar kvinnorna och inte männen. Statistik från Statistiska centralbyrån visar att idrottsdeltagandet hos flickor med invandrabakgrund deltar betydligt mindre i föreningsidrott än pojkar med invandrabakgrund (Lundvall & Meckbach 2007, s.243). Enligt Lundvall och Meckbach (2007, s.244) kan det uppstå svåra pedagogiska överväganden som kan stå i konflikt med de värden som ska gälla enligt den svenska läroplanen.

Vi anser att vidare förklaring om innebörden av begreppet kön inte behövs då ordet är tillräckligt vedertaget och lättförståeligt.

1.4.5 Assimilation

Inom den sociologiska forskningen används begreppet assimilation till att beskriva en övergång från en kultur/livsstil till en annan. Enligt svenska nationalencyklopedin beskrivs begreppet som en process genom vilken en minoritet, t.ex. en invandrargrupp i det svenska samhället, helt överger sin egen kultur, så att ursprungliga kulturskillnader försvinner. Begreppet assimilation används i vår studie då vi tror att några elever förmodligen kommer påpeka att de får acceptera våra svenska kulturella och livsstilmässiga seder och assimilera sig mot denna. Hajisoteriou & Angelides (2016, s.46-49) använde begreppet assimilation för att undersöka hur olika skolor ville föra samman olika kulturer eller hålla isär dem. Det visade

sig att skolorna (efter avslutade intervjuer) hade olika syn på lösningen, men i praktiken ville assimilera (smälta samman) de olika kulturerna för att skapa en så bra miljö som möjligt.

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisning i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?
- Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

2 Metod

Vi har valt ett kvalitativt tillvägagångssätt, då vi står inför ett undersökningsproblem som är beskrivande och vi saknar kunskap som visar vilka aspekter som är viktiga för just denna beskrivning. Våra frågor/intervjuer går mer på djupet och försöker beskriva hur muslimska kvinnor upplever momentet simning i ämnet idrott- och hälsa, då problemet handlar om att tolka och förstå människors upplevelser använder vi verbala analysmetoder (Patel & Davidsson 2011, s.14).

Vi har valt att använda oss utav semistrukturerade intervjuer. Genom semistrukturerade intervjuer skapar vi en lista över specifika teman som skall beröras, men intervjupersonen har stor frihet att utforma svaren (Patel & Davidsson 2011, s.82). Syftet med denna form av intervju är att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenheten hos den intervjuades livsvärld och uppfattningar. Det innebär att vi som forskare aldrig i förväg kan formulera svarsalternativ för respondenten eller avgöra vad som är sant eller falskt i en fråga (ibid, s.82).

För att lyckas med en kvalitativ intervju bör vi som intervjuar hjälpa intervjupersonen att i samtalet bygga upp ett meningsfullt och sammanhängande resonemang om det vi studerar (ibid, s.82). Det kan innebära att vi som intervjuar behärskar språkbruk, gester och kroppsspråk som intervjupersonen kan relatera till och som är relevanta i dennes sociala sammanhang. Då intervjuerna kom att ske via telefon användes enbart språkbruk för att skapa den meningsfullhet och sammanhängande resonemang vi strävade efter. Det är också så att

samtal kan färgas av ett flertal faktorer som kan vara svåra eller omöjliga att överbrygga. Sådana faktorer kan vara relaterade till makt, t.ex. om den intervjuade tillhör en utsatt grupp som t.ex. social bakgrund och etnisk tillhörighet (ibid, s.83).

Då det är en kvalitativ studie ska det poängteras att det är de enskildas (intervjudeltagarnas) upplevelser/tankar som efterfrågas och undersöks, samt att det är vi som intervjuar som tolkar meningar och betydelser/innebörder av de upplevelser som de muslimska kvinnorna delar med oss (Hassmén & Hassmén 2003, s.382).

2.1 Datainsamlingsmetod

Vid kvalitativ forskning är det viktigt att ha vissa saker i åtanke. Det är viktigt att tänka på att beroende på vem du frågar kommer dina svar att variera. Det är omöjligt att skapa en komplett bild av vad en person tycker, anser och upplever från en utomståendes perspektiv även om vi kan få en övergripande bild genom intervjuer (Silverman 2016, s.47).

Det ska tilläggas att det kan finnas fördelar med att skapa en diskussion mellan två intervjupersoner, och det är då viktigt att tänka på att det den ena personen har rätt i det den anser, betyder inte att den andre personen har fel (ibid, s.66). Även att vissa människor inte vill visa vad de verkligen innerst inne tycker eller anser, eller så kan de inte få fram detta då den del av deras världsbild vi vill veta mer om, i vissa fall kanske inte uppstår som mer än en känsla utan att kunna beskrivas konkret (ibid, s.68). Detta betyder att det då är viktigt för oss som intervjuare att ta hänsyn till detta och med hjälp av intervjuteknik nå fram till vad orsakerna till denna känsla kan vara för att nå in på djupet, vilket är dit vi förmodligen vill komma (ibid, s.75).

En annan viktig aspekt att ta hänsyn till, är att de svar vi får från personerna vi intervjuar kan påverkas av vår relation till dem, såsom skillnader och likheter mellan våra kulturer och personligheter (ibid, s.65). Det är därför viktigt att hålla en så neutral och vänlig relation som möjligt till intervjupersonerna för att skapa en trygghet till syfte att få fram så mycket information som möjligt. Vi eftersträvade detta genom att vara så pedagogiska och artiga som möjligt samt undvika ”vi och dom” helt vid utformningen av intervjufrågorna.

De frågor vi ställer till intervjupersonerna är dessutom baserade på vår bild av problemet och är utformade därefter. Detta kan leda till att vissa frågor upplevs som irrelevanta eller

feltolkade. Det kan då vara av vikt att informera intervjupersonerna om att detta kan vara fallet och att vi gärna blir korrigerade där vi tänker eller uppfattar saker fel (ibid, s.80). Detta gjordes genom att uppmana delagana innan påbörjad intervju att korrigera oss om en sådan situation uppstod.

Fördelarna med intervjuer är bland annat att de inte bara skapar en förståelse för kulturella och subjektiva meningar, utan även bevis på naturen av fenomenet i sig. Detta inkluderat under vilka omständigheter detta fenomen uppstår i och insikten i de kulturella ramar intervjupersonerna själva använder för att få deras erfarenheter att för dem bli logiska (ibid, s. 80). Tillsammans erbjuder dessa en viktig insikt i den teoretiska förståelsen (ibid, s.55).

2.1.1 Urval

Vi har använt oss utav ett målinriktat urval (strategiskt urval) då vi styrt vårt urval av informanter på basis av klart definierade kriterier som muslim, kvinna och med islamisk bakgrund. Vi gör detta urval då vi bedömer att muslimska kvinnor kan besvara, identifiera, beskriva, karaktärisera och förstå våra frågor. Vi anser att muslimska kvinnor befogar över större upplevelser, erfarenheter och kunskap än andra som inte är kvinnor med muslimsk bakgrund.

Från början var tanken att vi skulle göra fokusgrupper. Fokusgrupp betyder att gruppen är ganska snäv i sammansättningen, vilket innebär att medlemmarna har en särskild erfarenhet av ämnet och är mer eller mindre likvärdiga i andra relevanta bemärkelser samt att diskussionsämnena är tydligt specificerade (Gillham 2008, s.97). Intervjuer i fokusgrupper innebär att det är flera grupper som deltar för att skapa en variation i gruppdiskussionerna (Olsson 2011, s.136). Fokusgrupper associeras vanligtvis med fenomenologisk (erfarenhetsmässig) metod, vilket vi ansåg vara den bästa metoden för att besvara våra frågeställningar.

Vi började med att maila till ett tjugotal skolor runt om i Stockholmsområdet. Dessvärre tackade samtliga tillfrågade skolor nej till att delta i vår studie av olika anledningar. Detta resulterade i att vi fick ändra vårt tankesätt i hur vi skulle kunna komma i kontakt med våra tilltänkta intervjudeltagare, vilket fick oss att kontakta bekanta till oss själva för att försöka hitta deltagare den vägen. Tack vare våra bekanta hittade vi bekanta till dem som uppfyllde våra kriterier som intervjupersoner och som kunde tänka sig att ställa upp. Dock var det inte

möjligt att träffa dessa personer ansikte mot ansikte och antalet var drastiskt reducerat från vår ursprungliga tanke. Detta medförde att fokusgrupper inte var möjligt och vi gick över till individuella semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer bygger på att intervjuaren ställer likartade frågor i olika intervjuer. Intervjuerna är mer flexibla än helt strukturerade intervjuer, vilket gör att vi som intervjuare har möjlighet att styra diskussionen med specifika följdfrågor.

2.2 Genomförande

Vi har gjort en förundersökning genom att titta över den tidigare forskning som finns inom vårt valda ämne (se bilaga 1). Till större del av det vi hittade så var den röda tråden att det fanns hinder för muslimska kvinnor att delta i idrottsundervisningen i skolan. Denna förundersökning ligger till grund för vår egentliga undersökning, som är att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisningen i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

Vi började med att utifrån vårt syfte och två frågeställningar skapa en förberedande undersökning, även kallad pilotstudie (se bilaga 2). Pilotstudien syftar till att i liten skala pröva undersökningsinstrumentet, vår intervjuguide (se bilaga 3), för att skapa oss en bild över hur undersökningen rent praktiskt ska genomföras (Olsson 2011, s.42). Pilotstudiens avsikt var att identifiera egenskaper och innebörder i olika processer, alltså huruvida våra frågeställningar kunde besvaras. I pilotstudien medverkade en kvinna med muslimsk bakgrund.

Själva undersökningsgruppen bestod utav fem kvinnor, där tre studerar på gymnasiet och de två andra avslutade sina studier förra året. Samtliga intervjudeltagare är kvinnor med muslimsk bakgrund. Samtliga kvinnor uppfyllde våra undersökningskriterier då det är viktigt att intervjua grupper av människor som är involverade i samma situation, detta gör att intervjun blir fokuserad (Olsson 2011, s.136).

Den teknik vi använt oss utav för att samla informationen till denna studie, är att vi har ställt muntliga frågor. Vid varje intervju har vi varit en som intervjuat intervjudeltagaren och en som har fört anteckningar, samtidigt som vi har spelat in intervjun med en mobiltelefon. Vi använder oss utav ljudinspelning för att kunna transkribera allt som sagts ordagrant.

Vi valde att utföra dessa intervjuer med ljudinspelning då vi grundar det på att när vi gör undersökningar om människors upplevelser, så handlar det om överensstämmelsen mellan

vad vi säger att vi ska undersöka och vad vi faktiskt undersöker (Patel & Davidsson 2011, s.98).

Samtliga intervjudeltagare har vi kontaktat genom sms och via chatt på Facebook. Genom sms och chattkonversationer stämde vi träff med samtliga deltagare. Samtliga intervjuer har efter önskemål från deltagarna skett via telefonintervjuer. Intervjuerna var olika långa, den kortaste var nio minuter och den längsta var 25 minuter.

2.3 Databearbetning och analys

En viktig sak att ha i åtanke vid analysering av svaren från en semistrukturerad intervju är att försöka särskilja en upplevelse från vad som verkligen hänt. Det går inte att säga att en erfarenhet baserad på en upplevelse alltid stämmer överens med vad som faktiskt föregick händelsen eller vad som skapade den (Silverman 2016, s.77). Detta medförde att vi ställde oss något kritiskt till resultatet av intervjuerna, vilket problematiseras i diskussionen.

För att analysera och strukturera insamlad data har vi valt att använda en kombination av ramanalys, tematisk analys och översättning av fenomenologisk analys (ibid, s.333). Ramverksanalys och tematisk analys har bra utgångspunkter som gör att vi kan bekanta oss med materialet. Därefter har vi skapat initiala teman som ett grundramverk, för att sedan kunna strukturera datamaterialet. Sedan har vi sorterat all data och placerat in dessa under respektive rubrik (ibid, s.333). Därefter har vi gjort kopplingar mellan de olika teman för att hitta samband och genom detta skapa nya rubriker som vidgar det ramverk vi först skapat. Vi har därefter skapat subteman från exempelvis specifika citat eller kommentarer, vilket är mer en del av den fenomenologiska översättningsteorin (ibid, s.333). Anledningen till att vi väljer en kombination av dessa är för att vi anser att varje enskild analysmetod inte riktigt täcker vår grundtanke med hur vi vill strukturera vårt ramverk för resultatet. Kombinationen gör att vi kan få fram ett önskvärt ramverk som passar vår undersökning och vår teoretiska utgångspunkt (vår teoretiska utgångspunkt är mer fenomenologisk).

2.4 Tillförlitlighetsfrågor

Varje kvalitativ studie i någon mening är unik, vilket gör det viktigt att vi kvalitativt inriktade forskare noga beskriver forskningsprocessen, så att läsare som tar del av resultaten kan bilda en uppfattning om alla de val som vi forskare har gjort. Detta gäller hela processen från hur forskningsproblemet uppkommit, forskarens förståelse, hur teoretisk kunskap spelat in, hur de

som omfattas av studien valts ut, i vilken kontext och i vilka situationer studien genomförts, hur informationen samlats in och transkriberats till hur analysen genomförts och hur resultatet har redovisats (Patel & Davidsson 2011, s.101).

Eftersom kvalitativa studier kännetecknas av en stor variation är det svårt att finna entydiga regler, procedurer eller kriterier för att uppnå god trovärdighet på samma sätt som inom den kvantitativa forskningen. Om den kvalitativa forskningsrapporten författas med detta i åtanke kan detta stärka vad som menas med trovärdighet i ett kvalitativt forskningssammanhang (ibid, s.103). Vår ambition med dess trovärdighet, var att upptäcka företeelser, tolka och förstå innebörden av livsvärlden och att beskriva uppfattningar. Eftersom vi inte kan erhålla ett mått i tillförlitligheten, så måste vi försöka försäkra oss om att vår undersökning är tillförlitlig på andra sätt.

I våra semistrukturerade intervjuer är studiens tillförlitlighet i hög grad relaterad till intervjuarens förmåga. Ett sätt att eftersträva tillförlitligheten (vilket vi gjorde då vissa frågor uppfattades svåra att besvara) i svaren från gymnasieeleverna är att upprepa frågor som tidigare gett oss vaga svar (Kvale & Brinkmann 2009, s.318).

Att veta vad vi undersöker handlar om överensstämmelsen mellan vad vi säger att vi ska undersöka och vad vi faktiskt undersöker. När vi gör undersökningar om människor rör det oftast inställningar, upplevelser, kunskap och liknande (Patel & Davidsson 2011, s.105).

Vi som gjort intervjuerna har gjort bedömningar i tillförlitligheten när de intervjuade gett oss svar på frågorna. Här kan dock flera olika typer av fel i bedömningen framträda. Förutsättningen för god tillförlitlighet är att vi som intervjuar är tränade till detta. I vårt fall räknar vi med förhållandevis god tillförlitlighet då vi använder oss av semistrukturerade intervjuer. Det bör ändå påpekas för läsarens kännedom att om olika personer intervjuar även från samma intervjuguide, så kommer möjligen inte samma resultat att ges då det är intervjuaren som under studiens gång teoretiskt tolkar och framhäver resultaten (ibid, s.103).

2.5 Etiskt ställningstagande

Grundläggande forskningsetiska principer kan tolkas olika och kan komma i konflikt med varandra (Olsson 2011, s.84). Vilket kan vara ett problem som kan uppstå vid kvalitativ forskning. Detta innebär att problemanalys och frågeställningar måste vara väl underbyggda

och motiverade. Normalt karaktäriseras etiska problem av att det finns konflikter mellan olika intressen, värden eller rättigheter (ibid, s.84).

Några grundläggande etiska principer som gäller i alla relationer mellan människor är autonomiprincipen (respekt för personers förmåga att självständigt ta ställning till information), godhetsprincipen (strävan att göra gott genom att så effektivt och tillförlitligt som möjligt komma fram till ny och väsentlig kunskap), principen att inte skada (respekt för personers integritet och värderingar) och rättvisepincipen (att alla ska behandlas lika) (ibid, s.83).

Det går inte att vara säker på att du som forskare är helt etiskt korrekt i alla lägen, framförallt om ditt forskningsområde ligger utanför din egen kultur (Silverman 2016, s.32). Att skapa sig en förståelse för hur den kultur du innefattar och hur du upplever saker och ting är viktigt för att möta deras etiska riktlinjer (ibid, s.32-35). Detta skapar i vårt fall problem då ett antal kulturella skillnader skapar hinder för vår forskning och datainsamling. Eftersom den ”heltäckande” etiska koden inte kommer hittas/inte finns, är ansvaret hos oss forskare till den etiska moralen stor. Detta är något vi behöver vara medvetna om och arbeta aktivt utifrån för att skapa en miljö där vi tar hänsyn till vilka etiska problem som kan uppstå före, under och efter utförd datainsamling. För att i bästa möjliga mån ta hänsyn till detta informerades deltagarna innan påbörjad intervju att så kunde vara fallet. Deltagarna uppmanades till att förtydliga och korrigera oss som intervjuare om en fråga stred mot deras moral.

Vi behöver vara beredda på att anpassa oss till de personer vi intervjuar och vara tydliga med hur vi lägger fram de frågor vi ställer. Samtidigt måste vi skapa en medvetenhet hos deltagarna i studien, om vad vi tänker göra och om hur vi förespråkar denna studie för att söka deltagarnas godkännande. Det är även viktigt att tänka på att vi inte alltid kan förutse vilka etiska ställningstaganden vi missat, och därför vara beredda på att ändra upplägg och genomförande utefter vad deltagarna anser vara etiskt korrekt utifrån deras kultur, då denna skiljer sig från vår (Silverman 2016, s. 42-43). Detta kan ses som ett resultat av vissa etiska normer. Dessa etiska normer innefattar bland annat att vara uppmärksam på skillnader mellan oss som intervjuar och de som blir intervjuade och i vilken utsträckning det kan vara hämmande, stötande eller ofördelaktigt för intervjupersonen (ibid, s.34). För att i bästa möjliga mån ta hänsyn till detta uppmanades deltagarna till att förtydliga och korrigera oss som intervjuare om en fråga stred mot någon av ovanstående punkter.

Vi behöver även förhålla oss till att vissa kulturella grupper (muslimska kvinnor till exempel) inte accepterar att intervjuas av manliga forskare, oavsett ämne (ibid, s.35). Detta medför att vi är helt öppna med de grundläggande etiska frågorna som rör frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet (Vetenskapsrådet 2002). Då intervjuerna skedde via telefon blev detta inget problem, vi såg dock till att meddela ovanstående punkter till deltagarna innan påbörjad intervju.

3. Resultat

Resultatdelen är strukturerad först efter studiens två frågeställningar, därefter används teman som underrubriker för att lättare få en bild av resultatet som berör liknande frågor.

3.1 Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?

Generellt beskriver intervjupersonerna en positiv erfarenhet av simundervisningen i skolan. Förstående och positiva lärare har bidragit till att elevernas hinder mestadels lösts. Olika skolor respektive lärare har gjort på olika sätt för att se till att samtliga elever kunde genomföra undervisningen. Bland annat berättar en deltagare att ”killar och tjejer delades i grupper, var för sig. För att det skulle kännas bekvämt för alla”. Andra skolor anordnade separat simundervisning utanför skolan med till exempel motivation från eleverna att ”eeh, det kändes kul, bra, eeh jag ville ju lära mig att simma”. De som fick simundervisning utanför skolan beskrev generellt undervisningen som bra upplagd och med tillräckligt stöd. En deltagare som beskrev stödet som bra berättade att ”vi hade tre lärare per lektion och pass som skulle undervisa oss. Det brukade vara 3 simlärare på tjejpassen, jag vet inte varför men det kan vara för att vi var okunniga och behövde stödet”.

En anledning till att undervisningen kändes bra var enligt de flesta att skolan kunde lösa en särundervisning där enbart tjejer deltog med en lärare, helst av kvinnligt kön. Anledningen till framgångarna enligt eleverna med detta lektionsupplägg var bland annat att ”vi hade ett tjejpas och jag ville inte alls delta i den gemensamma undervisningen så skolan började med en simundervisning på kvällarna för bara tjejer.”

Enligt vissa deltagare spelade det dock ingen roll av vilket kön läraren var för just dem. Dock påpekades det att det inte var lika självklart för alla elever med liknande bakgrund. Ett

exempel är en deltagare som ansåg att ”för mig spelade det ingen roll för mig, vi hade manlig och det gick bra även om det inte gick bra för alla”. En annan deltagare delade liknande åsikter som tidigare med motiveringen ”jag upplevde det inget speciellt bortsett från min rädsla för vatten, jag har gått på simskola sen trean om jag minns rätt. Jag har gått varje år från och med trean men jag har aldrig lyckats få bort rädslan”.

Även om läraren i sig var bra och förstående så kvarstod problemen när det kom till simundervisningen. En deltagare som ansåg lärarrelationen bra motiverade det genom ”Nä, faktiskt inte. Vi hade en väldigt bra relation med honom. Det enda problemet var faktiskt bara simningen”. Det fanns alltså en del problem med genomförandet av simundervisningen i skolan som bidrog till en mindre trevlig upplevelse för deltagarna. Till och med till den grad att eleverna valde att stå över simundervisningen och bli utan betyg; ”I Sverige har jag gått i skola men jag var inte med på någon simundervisning”. En deltagare berättade att:

... kände sig dålig, hade på sig kläder och sjal, folk tittade negativt, kände mig illa bemött. Lärare godkände inte. Syskonen fick provat för bara tjejer men hon fick bara köra med alla andra vilket inte upplevdes bra med tanke på allt hon behövde ha på sig. Inget som hon själv uppskattade men var tvungen att göra. Upplevde att folk tittade osv.

Vissa deltagare förklarade att de mött liknande problem men drivits till att delta på grund av betyget. Detta var främst vid närvaro av en manlig lärare eller då skolan inte kunde ordna särundervisning. Detta kunde i sin tur resultera i obehagliga situationer för deltagaren.

... jag kan berätta att jag har ju slöja. Och när jag var och simmade då kunde jag inte gå ner i vattnet med slöja på. Så jag var tvungen att ta av mig den när jag väl var på undervisningen. Det fick jag göra under gymnasiet också. Vilket inte kändes bra. För det var enda sättet för mig att visa på att jag kunde simma. Jag tänkte inte på undervisningen. Det var enda sättet för mig att kunna få ett betyg. Så i längden blev det lite svårt. För det var den enda möjligheten för vi hade en manlig lärare också.

3.2 Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

Olika orsaker om vad som kan hindra deltagarna från att delta i simundervisningen i skolan kom fram under intervjuerna. Att inte kunna simma alls vilket ledde till att de behövde specialundervisning, lärare eller skolor som inte gick med på särundervisning eller påtryckningar hemifrån var de vanligaste orsakerna till hinder från deltagande. Anledningen till att vissa deltagare inte kunde simma var bland annat att: ”För det första fanns ingen

simundervisning där jag bodde. Ingen simskola eller simundervisning i min hemstad och kanske inte någonstans i hela landet då”. Förutom det påstod flera att ”staten/styrelsen inte satsade på simundervisning i Iran. Religionen var skarpt emot att vara naken på allmänna platser. Och jag tror att detta kan vara en orsak till att jag inte har simmat på simundervisningen i Sverige”.

3.2.1 Separat undervisning

Något som flertalet deltagare påpekade var att antalet kvinnor med muslimsk bakgrund i klassen ofta var anledningen till om skolan ordnade särundervisning eller inte. En deltagare beskrev till exempel att ”i grundskolan var det okej att ha delade undervisningar men i gymnasiet gick det inte för jag var enda tjejen i klassen så då har jag inte klarat det momentet i idrott för det gick inte alls att lösa”. De deltagare som bar slöja eller hade erfarenhet av andra kvinnor med muslimsk bakgrund som bar slöja, lyfte fram särundervisning där killar och tjejer inte blandades som bästa lösning på simundervisningen. Ett exempel på det är: ”För mina vänner som hade sjal var det inte så lätt, vilket gjorde att de fick tala om det för läraren och så fick de särundervisning, så det gick att lösa på något sätt”.

Vissa deltagare var aldrig närvarande på simundervisningen varken i grundskolan eller gymnasiet. I flertalet fall var detta mestadels på grund av att skolan inte kunde göra någon form av särundervisning till de elever som behövde det. En av anledningarna enligt flera deltagare var till vilken grad personen var troende. En deltagare förklarade att ”Det beror på vilken nivå av islam vi talar. En del kör det helhjärtat d.v.s. praktiserar och är väldigt troende men sen finns en del som inte bär sjal eller inte följer reglerna på samma sätt och där är det nog samma nivå som alla andra”.

Vissa deltagare menade mer på att det är upp till var och en, ”då jag är en religiös tjej så uppfattar jag det väldigt svårt att kunna vara i vattnet då det är många killar där samtidigt oftast. Jag tycker att simning är en rolig och fin sport, men för mig blir det ett stort hinder”.

Det påpekades även av en annan deltagare som sa att ”både religiösa anledningar och för jag ville absolut inte simma bland killar men i skolan ordnade det sig så det var bra. Jag tycker att den religiösa anledningen var viktigast för mig och det är den fortfarande”.

Det ska dock tilläggas att flera deltagare angav att de tyckte simning, bad eller att allmänt vara i vatten var roligt men att de ofta avstod på grund av närvaron av män. ”Jag vill berätta att jag tycker det är roligt att få vara i vatten, men om manlig lärare hade det känts ännu värre, mycket på grund av beröring och kontakt”. Närvaron av det manliga könet, oavsett om det var lärare, elever eller den allmänna befolkningen skapade hinder för deltagarnas deltagande på olika sätt. Antingen på grund av kläder som när de blev blöta framhävde kroppsformer på ett opassande sätt, lärarens beröring vid instruktioner och allmänhetens blickar och reaktioner. Det ska tilläggas att deltagarna hade delade meningar men sammantaget liknade svaren varandra.

Något som kunde underlätta var om tjejernas lärare var av det kvinnliga könet för ”då hade även de som hade på sig sjalen även kunde delta”. Vi fick ju en helt avspärrad simbassäng för oss tjejer. Hade vi haft en kvinnlig lärare hade det underlättat för de som hade sjal”. En deltagare menade på att de som hade sjal ”kunde delta tills vi skulle hoppa ner i vattnet, då kunde de inte delta längre”.

3.2.2 Simkläder under simundervisningen

En deltagare beskrev till exempel att ”Enda bekymret var folk runt omkring och obekvämt att simma i kläder”. En annan beskrev det som att de fick simma i ”Svart tröja, svart byxa och mössa av något slag. En deltagare sa till exempel att ”burkini (heltäckande baddräkt) är ok, men de sitter tajt, och det är detta som kan skapa problem då vissa former av kroppen blir mer framträdande.” Många deltagare var överens om att det underlättade med en kvinnlig lärare. Exempelvis menade en deltagare att ”jag tycker att det funkade, ingen var direkt utelämnad. Denna punkt var gemensam för många deltagare då även en annan menade på att ”med simkläder blev det lite svårt för dem, även med sjalen. Vissa ansåg till exempel att burkini var helt okej, medan andra menade att det inte var bra nog. En anledning till att det inte var bra nog upplevdes antingen som en fråga om att kläderna inte täckte tillräckligt bra. En deltagare sa att ”det har stora påverkningar av hur tjejer och killar faktiskt kan delta i simningen. Jag tänker mest. eeh, den stora frågan, det stora hindret är kläderna”.

3.2.3 Familj, kultur och religion

En annan faktor som angavs frekvent som skapade problem eller bidrog till uteblivet deltagande var familj, kultur och religion (där innefattas bland annat även kläder). Oavsett om

det var genom påtryckningar hemifrån eller om det var elevens eget val. Det ska tilläggas att deltagarna ansåg olika saker olika viktiga. En anledning var att vissa deltagare ansåg att killar och tjejer inte skulle blandas oavsett situation. En deltagare menade att ”som jag sa jag har aldrig i mitt liv simmat, det beror främst på religionen som ett hinder och även kultur”.

Trots separat undervisning som anordnades i eller utanför skolan efter ordinarie skoltid uppstod dock vissa andra hinder som inte var direkt relaterade till själva undervisningen. En deltagare beskrev att:

... våra pass var ganska sent på kvällen mellan sex till åtta, och det var svårt på vintrarna att försöka förklara för familjen varför vi har det så här sent och hur man kan fråga skolan varför vi har det så sent då familjen kanske har problem med att vi är ute så sent eftersom det är mörkt eftersom det kan bli problem för oss då. Jag tror att det är religiöst förankrat men jag vet inte säkert.

Hur vida det var kulturen eller religionen som påverkade mest svarade deltagarna att religionen var den största påverkande faktorn. Dock beskrevs kulturen som en olika stor del av denna påverkan. En deltagare sa att:

... mest religion men även kulturen. Det kanske är olika beroende på vem du frågar beroende på hur troende du är, vissa kanske inte får för familjen men det hade inte jag. Men jag valde själv att inte delta på grund av att jag ville följa religionen. Så det var inte påtryckt från något annat håll utan något jag själv valde.

Deltagarna var dock i vissa fall oense om hur vida religion eller kultur spelade största roll i vilken utsträckning endera kunde skapa hinder för deltagande i simundervisningen. Vissa ansåg att det var religionen då de påstod att det stod tydlig skrivet. Andra ansåg att det var en blandning av religion och kultur medan vissa deltagare faktiskt inte visste.

... eeh ja, alltså man brukar ju säga att det beror på religionen, men sen vet man ju inte riktigt om vad folk egentligen tycker och tänker. Det kanske bara är religionens namn, men det är sådan kultur som det har följt med. Så det vet man nog inte riktigt.

Att det var olika beroende på vem du frågar var något som en deltagare tryckte lite extra på:

... alltså folk säger olika saker. Men det som egentligen är sant, är ju bara en sak. Och bara för att flera säger en sak så behöver inte det betyda att det är sant. Jag menar att egentligen så finns det hinder för

killar också, men jag tror det har blivit vanligt att man bara fokuserar på tjejer, på kvinnan, att hon inte får göra det, och det, så man har typ inte glömt bort, men, nämner inte det manliga könet så mycket. Jag vet inte om det var ett så bra svar, men haha. Alltså i grunden är det ju bara en sak men att religionen är ju så pass stort med många anhängare och det kommer ju in flera åsikter om vad folk tycker och så vidare, flera funderingar, eeh, så jag vet inte. Det kanske ändras med tiden, med tanke på vad folk vill höra, vad det vill säga, vad dem vill tycka. Så det kanske är det som, ja, jag vet inte, haha.

Genom religionen och/eller kulturen blev även ålder en faktor som bidrog till hinder för deltagande och som gör att grundskolan skiljer sig från gymnasiet. Olika deltagare menade dock på att det var olika ålder som gällde, en menade på att ”om personen är under 9 år gammal, för då är man inte ”myndig” så då kan man vara med vilka som helst på vilket sätt som helst”. Medan andra menade på att ”jag tror att det är åldern som skiljer grundskolan från gymnasiet i hur svårt det är, jag tror att det är över 18 år som gäller, men jag vet inte helt säkert men det ändras hela tiden”.

Möjligheterna till deltagande i momentet simning var enligt deltagarna mycket upp till dem själva, skolan och/eller familjen. Flertalet deltagare menade på att det är upp till var och en att bestämma vad som är viktigast och vad de kan respektive inte kan göra. Vissa valde själva ”att inte delta på grund av att jag ville följa religionen, så det var inte påtryckt från något annat håll utan något jag själv valde”. En annan deltagare menade på samma sak att: ”det är upp till personen jag tror inte religionen kan hindra en från att göra det man vill så det är nog mer personliga val än bestämmelser för ingen ska ju kunna säga vad man vill göra och inte”. Hur deltagarna upplevde sin situation och religiösa bakgrund var det flera deltagare som tryckte på. Framförallt till vilken grad deltagarna ansåg det vara upp till var och en att bestämma över sina handlingar:

... det ju upp till var och en hur dem väljer att göra. Om dom vill. Vissa kanske bara tänker på att dem ska vara täckt på ett visst sätt och sen finns det inga andra hinder. Men det spelar rätt så stor roll om hur man upplever det. Vilket sätt man ser det på.

Liknande menade en annan deltagare att ”det beror på personen i sig hur de väljer att göra. För jag sa, i grunden så är det inte rätt, om jag säger så. Men att det är upp till varje person om hur de väljer att göra”.

De deltagare som ansåg att familjen hade en större roll i vad som var tillåtet att göra och inte resonerade som så att:

... det kan bli okej för familjen att strunta i vissa delar man inte vill följa i religionen men så länge det går att anpassa till kulturen är det okej. En del kallar sig för muslimer även om de inte bär slöja, och då är det okej att ha samma rättigheter, men om du har det blir du lite skyldig att följa alla regler tror jag. Jag tror att familjen har en stor betydelse för hur du följer religionen.

3.2.4 Assimilation och ansvar för anpassning

En punkt som deltagarna i studien svarade olika på i stor utsträckning var vems ansvar det var att anpassa sig. Det vill säga hur vida det var skolan eller personen själv som ansvarade för att de kunde delta i undervisningen. Vissa deltagare ansåg att det borde mötas på mitten på något sätt genom att ”båda två möts, mest personen själv som är ansvarig om denne inte vill. Men på något sätt inte det heller, för hon kan inte påverka skolans sätt”. En annan deltagare som menade på samma sak ansåg att:

Jag tror att skolan och elever kan komma överens på något sätt, men jag tycker ändå att det är skolans ansvar eftersom att eleverna har ju inte så mycket makt om man säger så som dem kan använda sig utav. Dom bör prata, eleverna och skolan. Sen så, men det är mest skolan som bör anpassa sig tror jag.

Andra deltagare menade att det var:

Skolans ansvar helt klart, jag anser att man är väl inte en majoritet där som bär själ eller liknande men även minoriteter bör respekteras, och om jag inte kan ta av mig min själ ska dem kunna acceptera detta och hitta en lösning som passar mig.

Eller att:

Jag tror att eleverna måste anpassa sig efter skolan, men just för detta moment funkade det inte för mig och det funkade inte alls för skolan så jag fick strunta i betygen. Men det gick ju att få egna söndagspass som skolan betalar.

4. Sammanfattande diskussion

Syftet med studien var att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisning i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

4.1 Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?

Enligt resultatet visade det sig att de flesta kvinnor med muslimsk bakgrund i denna studie hade positiva upplevelser från simundervisningen i skolan. Dock var den överlägset största anledningen till detta att skolorna/lärarna ordnat separat undervisning där enbart kvinnor fick delta. Resterade deltagare i studien som inte fått möjlighet till separat undervisning hade fått utstå obekväma situationer på ett personligt plan. Det kunde vara allt från obekväma stirrande blickar, allmänt obekvämt att bada i heltäckande kläder eller att kvinnorna helt hoppade över simundervisningen. Detta kan härledas till flertalet studier, bland annat Elliot & Hoyle (2014), Hamzeh (2012) som också belyser att kvinnor med muslimsk bakgrund generellt har en positiv bild av ämnet idrott och hälsa men kan stöta på hinder vid simundervisningen. Om enda alternativet som framkommit av resultatet i vår studie är att använda separat undervisning och skolan inte har möjlighet till detta kan en förklaring till en del av problemet finnas just i det faktumet.

Vår studies deltagare beskrev att deras lärare för det mesta var förstående och tillmötesgående, vilket förmodligen var betydelsefullt för deras deltagande i simundervisningen. Men liksom vi beskriver tidigare verkar det enbart bero på om läraren är villig att skapa en separat undervisning för kvinnorna eller inte.

4.2 Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

Elliot & Hoyle (2014) tittade även på vilka faktorer som kan förhindra en kvinna med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen i skolan. De kom fram till sex faktorer; självkänsla, upplevelse, hur mycket eleverna skämdes, om eleverna tyckte om undervisningen eller inte, klädsel och religion. Enligt vår studies resultat anser vi att dessa sex faktorer finns representerade bland vår studies deltagares upplevelser. Vissa deltagare beskrev till exempel att de själva var ansvariga om de kunde vara med på undervisningen eller inte, vilket kan

kopplas till självkänsla. Vissa deltagare hävdade att deltagandet berodde på hur troende du var, vilket kan kopplas till upplevelse och religion. Några deltagare i vår studie beskrev att de kände sig tvingade att vara med för att få betyget (vilket enligt oss stämmer överens med de kurskrav som finns inom ämnet idrott och hälsa). Detta kunde få som konsekvens att klädseln blev ett problem, att deltagarna upplevde dömande blickar eller att det stred så mycket mot deras tro att en obehagskänsla uppstod. Detta kan kopplas till upplevelse, hur mycket eleverna skämdes, religion och klädsel. Något som dock var påtagligt hos vår studies deltagare var att de flesta tyckte om att vara i vatten. Bada, simma och umgås med vänner i den typen av miljö. Detta kan liknas vid upplevelse och om de tyckte om undervisningen eller inte. Vi känner dock att den sista punkten upplevdes av vår studies deltagare som sekundär och påverkade inte hur vida de deltog i undervisningen eller inte.

4.2.1 Separat undervisning

Vissa elever upplevde även att antalet kvinnor med muslimsk bakgrund i klassen var av betydande vikt för om skolan använde sig av separat undervisning eller inte. Det vill säga om det bara var en kvinna med muslimsk bakgrund i klassen var sannolikheten låg att skolan skulle bry sig och anordna separat undervisning. Jämfört med om det gick fler kvinnor i klassen med muslimsk bakgrund. Detta är något vi anser anmärkningsvärt då skollagen tydligt beskriver att alla elever ska ges möjlighet att delta på sina villkor och förutsättningar. Att inte ta hänsyn till en person bör, enligt oss, inte vara mindre självklart än att ta hänsyn till en större grupp människor (Skolverket 2011, s.6). Eftersom detta kunde leda till att vissa deltagare inte deltog i undervisningen alls, anser vi det ännu viktigare att skolan löser särundervisning eller på annat sätt ser till att eleverna kan få ett betyg i idrott och hälsa. Även om skolan kunde lösa separat undervisning kunde problemet kvarstå om läraren var manlig. Att en skola kan ha både manliga och kvinnliga lärare i ämnet idrott och hälsa visade sig vara till fördel för deltagarna då den kvinnliga läraren tog hand om kvinnorna och tvärt om. Detta är även något som De Knop (1995) tar upp som den effektivaste metoden för att lösa problemet. Vi anser att särundervisning därmed kan vara det bästa alternativet att lösa problemen för män.

Det svåra blir att lösa detta då skolan eleverna går på inte har möjlighet att hitta en liknande lösning. Anledningen till att detta kan bli svårt är att inget annat alternativ verkade enligt deltagarna vara bra nog. Även om specifika kläder kunde vara till viss hjälp.

4.2.2 Simkläder under simundervisningen

Vi anser att det fanns ett övergripande tema i form av att religionen inte tillät män och kvinnor att vistas tillsammans i något annat än heltäckande kläder som inte visade någon form av kroppsform. Däremot vad som faktiskt begränsade deltagandet var inte riktigt överensstämmande deltagarna emellan.

Crenshaw (1995) diskuterade genom intersektionalitetsperspektivet hur vida Islam var kvinnoförtryckande med dess regler mot kvinnor och hur de klär sig/beter sig. Vid frågan om vår studies deltagare ansåg att kvinnor hade större eller fler regler än männen var svaren oeniga. Vissa menade på att det egentligen inte fanns någon skillnad, utan att det handlade om till vilken grad även männen följde Islam. Andra menade på att det absolut fanns skillnader, men att de inte var helt säkra på vilka skillnaderna var. Trots detta var deltagarna överens om att kvinnor med muslimsk bakgrund uppvisade/följde betydligt fler av dessa regler än vad männen gjorde. Några deltagare ansåg dessutom att männen kanske inte alls hade lika många regler att följa, men kunde inte svara på varför eller vilka regler det var. Detta är något som vi kan härleda till vår teoretiska utgångspunkt i intersektionalitetsperspektivet som beskriver att dess kategorier kan vara flytande eller dynamiska. Med det menar vi att ojämlikheter och makthavande förmodligen kan ha olika dimensioner (intersektionalitetsperspektivet) och att det blev tydligare genom de svar vi fick från deltagarna. Intersektionalitetsperspektivet belyser genuskillnader och jämställdhet. Vår tolkning av våra deltagares svar på detta avsnitt antyder att det finns en större skillnad mellan män och kvinnor med muslimsk bakgrund än vad deltagarna själva tror eller upplever. Visserligen anser deltagarna att det är upp till var och en att följa eller inte följa deras kulturella eller religiösa regler. Men med tanke på deltagarnas okunskap om männens motsvarande regler och/eller skyldigheter kvarstår vår antydning om att skillnaderna är markanta. Detta är något vi diskuterar vidare i avsnittet om vidare forskning.

4.2.3 Familj, kultur och religion

Andra faktorer som kan kopplas till religion och kultur och som kan leda till problem att delta i simundervisningen i skolan är bland annat att flertalet deltagare i vår studie inte var simkunniga vid påbörjad skolgång i Sverige. Detta av olika orsaker men gemensamt för en större del av deltagarna var att det inte fanns någon simundervisning där de kom ifrån. Antingen på grund av att det inte fanns några simskolor, eller att staten inte ansåg att deras

religion accepterade det. Detta kan i sin tur leda till att skolor i Sverige måste lösa separat simundervisning för dessa elever för att komma ifatt och lära sig simma, i syfte att klara av kurskraven i idrott och hälsa. För de skolor som inte klarade av att hitta en sådan lösning uppstod vissa problem med att få alla elever godkända i ämnet idrott och hälsa. Detta är något som Miles & Benn (2016) diskuterar i sin studie. Beroende på vilka möjligheter eleverna fick att genomföra simundervisningen avspeglades detta i hur vida eleverna klarade sim-momentet i skolan eller inte. Att välja att inte delta på simundervisningen i skolan på grund av att samundervisning inte var en möjlighet och skolan inte kunde lösa särundervisning skapar problem. Detta anser vi tyder på att skolorna inte tar hänsyn till alla elevers särskilda behov (skollagen), men även i detta fall elevernas etnicitet.

Ett antal studier, bland annat Benn & Pfister (2013) beskriver olika aspekter som kan påverka deltagandet i ämnet idrott och hälsa (och därmed även simundervisningen) var familjen och lärarens agerande. Resultatet i vår studie tyder på att familjen kunde vara en betydande faktor, men att det mestadels var upp till individen själv att bestämma vilka begränsningar som skulle gälla eller inte. Vissa deltagare menade på att familjen inte alls var delaktig i deras beslut om att följa Islam, hoppa över simundervisningen på grund av detta eller göra precis tvärt om. Intersektionalitetsperspektivet innefattar begrepp som kön och kultur. Till viss del kan vår studies resultat i denna aspekt härledas till intersektionalitetsperspektivet (framförallt begreppet kön). Dock antydde vår studies deltagare generellt att det inte var kulturen som låg till grund för vilka regler de kände sig uppmanade att följa utan religionen i sig. Något som vi anser kan tolkas som motsägelsefullt är att nästan samtliga deltagare i vår studie betonade olika vikt på religion och kultur i detta avseende. Deltagarna i vår studie var dessutom oense om vilken ålder som spelade roll för gemensamma lektioner i simundervisning, vart det kom ifrån och att de riktlinjer inom Islam som påverkade deltagarnas beslut ändrades till och från.

4.2.4 Assimilation och ansvar för anpassning

Genom vår studies teoretiska utgångspunkt har intersektionalitetsperspektivet visat att någon form av assimilation kan vara att föredra för att lösa denna typ av problem som kan uppstå när två kulturer/religioner möts. Genom resultaten i vår studie har dock deltagarnas meningar om vem som bör anpassa sig till vem varit delade. Vissa anser att skolan ska rätta sig efter eleverna, andra att eleverna bör anpassa sig till skolan och några att vi bör mötas på mitten. Vi anser att det kan bli svårt att hitta en lösning som passar alla parter. En tanke som slog oss när

vissa deltagare menade att det är skolans ansvar att anpassa sig var ”vad händer när en klass har så många elever med olika särskilda behov att undervisningen inte blir praktiskt genomförbar längre?”. Intersektionalitetsbegreppet pratar om förtryck av kvinnor med mörk hy och diskriminering av olika etiska grupper beroende på kön, etnicitet och kultur. Tanken som slog oss kan strida mot både intersektionalitetsperspektivet och skollagen men anses av oss fortfarande som en relevant tanke. Vi diskuterar detta vidare i vidare forsknings-avsnittet.

4.2.5 Metoddiskussion

Eftersom vi båda är män var intervju ”ansikte mot ansikte” svårt att få till då detta strider mot vissa regler inom Islam. Detta medförde att vi var tvungna att genomföra intervjuerna via telefon, vilket kan ha påverkat de svar deltagarna gav. Hur vida detta kan ha påverkat svaren (och där igenom resultatet) positivt eller negativt är svårt att säga. Hur vida intervjumetoden gav mer eller mindre utförliga respektive ärliga svar är något vi bara kan spekulera i. Då det inte gick att hitta en tid för gruppintervju som passade alla, genomfördes intervjuerna över telefon med en deltagare åt gången.

Att intervju en grupp respektive individuellt kan ha för respektive nackdelar. Intervju i fokusgrupp kan skapa en variation i gruppdiskussionerna vilket inte är fallet vid individuella intervjuer. Å andra sidan kan enskilda intervjuer vara en fördel då faktorer som gruppträck eller rädsla för att stå upp för vad den enskilde individen tycker påverka svarens tillförlitlighet negativt (Olsson 2011, s.136).

Att hitta deltagare till studien var ett av de största hinder vi mötte under studiens genomförande. Efter utskickade mail till ett 20-tal olika skolor i Stockholmsområdet med endast svar från en skola som beskrev studien som ett slag mot jämställdheten i Sverige utan relevans fick vi istället rikta oss mot bekantas bekanta. Vi hittade till slut deltagare men antalet blev betydligt färre än vi ursprungligen hoppats på. Detta stärker inte tillförlitligheten i studiens resultat som vi hoppats på då svaren vi fick från deltagarna liknade varandra men inte riktigt tillräckligt för att få säkra svar. Trovärdigheten var dock fortfarande hög då de deltagare vi fick tag i själva ansåg sig ha muslimsk bakgrund vilket överensstämmer med syftet i studien. För att göra studien bättre kunde vi fortsätta kontakta skolor runt om i Stockholmsområdet då det finns många fler. Anledningarna till att vi inte gjorde detta var att

sökandet kändes något hopplöst, att vi fick tag i ett antal deltagare genom bekanta och tidsbrist.

4.2.6 Förslag på fortsatt forskning

Vems ansvar blir det vid tidigare nämnda scenario (se avsnittet om assimilation och ansvar för anpassning) att anpassa sig och vem måste genomföra denna förändring? Vi anser att fortsatt forskning exempelvis kan utveckla tanken om assimilation och ansvar för anpassning. Detta genom att intervjua flertalet elever, föräldrar, skolledningar samt även politiker beroende på studiens omfattning. Kan vi i Sverige anpassa vår undervisning i skolan så pass mycket att den passar alla? Finns det möjlighet att inkludera alla elever utefter deras förutsättningar? Eller måste vi någonstans dra en gräns för hur mycket vi kan anpassa oss och vad vi ska anpassa oss till, vilket i så fall kan leda till exkludering. Detta gäller all undervisning i ämnet idrott och hälsa.

Ett annat förslag på vidare forskning kan vara att undersöka hur vida resultatet blivit annorlunda om deltagarna i studien enbart varit män med muslimsk bakgrund. Hade svaren varit annorlunda? Vissa av våra kvinnliga deltagare menade på att även män med muslimsk bakgrund har vissa skyldigheter/restriktioner när det gäller val av kläder och hur de ska bete sig i olika situationer. Ingen av våra kvinnliga deltagare visste riktigt vilka dessa skyldigheter/restriktioner egentligen var eller varför de inte följdes i samma utsträckning som kvinnorna följde sina. Detta stärker vår uppfattning om att en bra studie för vidare forskning kan handla om just detta kopplat till intersektionalitetsperspektivet för att tydligare belysa skillnaderna mellan män och kvinnor och i vilken utsträckning det faktiskt är någon skillnad rent religiöst eller kulturellt.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor:

Intervju 1 – 2016-11-30

Intervju 2 – 2016-11-30

Intervju 3 – 2016-11-30

Intervju 4 – 2016-12-08

Intervju 5 – 2016-12-10

Tryckta källor:

Benn, T & Pfister, G (2013) Meeting needs of Muslim girls in school sport: Case studies exploring cultural and religious diversity. *European Journal of Sport Science*. Vol. 13 (5), s.567-575.

Billeh, V & Wadad, K (2007). Islam and Education, Myths and Truth. *Middle East Journal*. Vol. 62 (2), s.181-197.

Carrington, B & Williams, T (1988). Patriarchy and ethnicity: the link between school physical education and community leisure activities. *Falmer Press*. Vol. 3 (2), s.83-96.

Crenshaw, K., Gotanda, N & Peller, G (1995). Kendall Thomas Critical Race Theory, the key writings that formed the movement. *The new press*. Vol. 5 (4), s.292-328.

Dagkasa, S., Benna, T & Jawad, H (2011). Multiple voices: improving participation of Muslim girls in physical education and school sport. *Sport, Education and Society*. Vol. 16 (2), s.223-239.

Davis, K. (2008). Intersectionality as buzzword: A sociology of science perspective on what makes a feminist theory successful. *Feminist Theory*. Vol. 9, s.67–85.

De Knop, P., Theeboom, M., Van Engeland, E., Van Puymbroeck, L., De Martelaer, K., & Wittock, H. (1995). Sport and ethnic minority youth. *Journal of Comparative Physical Education and Sport*. Vol. 17 (6), s.12-23.

- De Knop, P., Theeboom, M., Wittock, H., & De Martelaer, K. (1996). Implications of Islam on Muslim girl's sport participation in Western Europe. Literature review and policy recommendations for sport promotion. *Sport, Education and Society*. Vol. 1 (3), s.147-164.
- Elliott, D & Hoyle, K (2014). An examination of barriers to physical education for Christian and Muslim girls attending comprehensive secondary schools in the UK. *European Physical Education Review*. Vol. 20 (3), s.349–366.
- Elmeroth, E. (red.) (2012). *Normkritiska perspektiv: i skolans likabehandlingsarbete*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun: tekniker och genomförande*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Grönvik, L. & Söder, M. (red.) (2008). *Bara funktionshindrad: funktionshinder och intersektionalitet*. 1. uppl. Malmö: Studentlitteratur.
- Hajisoteriou, C & Angelides, P. (2016) "Globalisation of Intercultural Education: The Politics of Macro-Micro Integration". I: *The Globalisation of Intercultural Education*. London: Palgrave Macmillan, s.235-247.
- Hamzeh, M & Oliver, K. (2012). "Because I am Muslim, i cannot wear a swimsuit": Muslim girls negotiate participation opportunities for physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. Vol. 83 (2), s.330-339.
- Hassmén, P., Hassmén, N & Plate, J (2003). *Idrottspsykologi*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Hirdman, Y (1988). Genussystemet [Elektronisk resurs]: *teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning*. Uppsala: Maktutredningen. s.6-7.
- Kvale, S & Brinkmann, S (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Stockholm: Studentlitteratur.
- Lif, J & Lif, J (2008). *Allt du behöver veta innan du börjar arbeta med jämställdhet i skolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lundvall, S. & Meckbach, J (2007) ”Lika för alla – om likabehandling i idrott och hälsa”. I: *Idrottsdidaktiska utmaningar*. 1. uppl. Red. Larsson, H. & Meckbach, J. Stockholm: Liber, s. 233-249.

Lundvall, S. & Meckbach, J (2007) ”Tid för dans”. I: *Idrottsdidaktiska utmaningar*. 1. uppl. Red. Larsson, H. & Meckbach, J. Stockholm: Liber, s. 103-119.

Miles, C & Benn, T (2016). A case study on the experiences of university-based Muslim women in physical activity during their studies at one UK higher education institution. *Sport, Education and Society*. Vol. 21 (5), s.723-740.

Minten, E (2013). *Forskning för klassrummet: vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken*. Stockholm: Skolverket.

Nationalencyklopedin, *assimilation*.<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/assimilation> (hämtad 2016-12-19).

Olsson, H & Sörensen, S (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. 3. uppl. Stockholm: Liber.

Otterbeck, J (2000). *Islam, muslimer och den svenska skolan*. Lund: Studentlitteratur.

Patel, R & Davidson, B (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Rasmussen, R (2003). *Hizb ut-Tahrir i Danmark: farlig fundamentalisme eller uskyldigt ungdomsoprør?* Århus: Aarhus universitetsforlag.

Redelius, K & Larsson, H (red.) (2005). *Leve idrottspedagogiken: en vänbok tillägnad Lars-Magnus Engström*. Stockholm: HLS förlag.

Silverman, D (red.) (2016). *Qualitative research*. 4. ed. London: SAGE. s.42-333.

Skolverket. (2016-11-20) Idrottsutbildningar.

<http://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning/gymnasieskola/program-och-utbildningar/idrottsutbildningar-1.195850> [2016-12-12]

Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>.

Walseth, K (2015). Muslim girl´s experiences in physical education in Norway: What role does religiosity play? *Sport, Education & Society*. Vol. 20 (3), s.304-322.

Bilaga 1

KÄLL- OCH LITTERATURSÖKNING

Syfte och frågeställningar

Syftet:

Syftet är att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisning i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?
- Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

Vilka sökord har du använt?

Physical education muslim girls, assimilation culture school, muslim health and sports, muslim religion health sport, muslim sport school, Education in islam, muslim girls experiences in physical education, muslim girls in school sport, intersectionality, physical education,

Var har du sökt?

Discovery, Google Scholar, Sport Discus,

Sökningar som gav relevant resultat

*Discovery: Physical education muslim girls(3 av 166).
Discovery: Assimilation culture school(9 av 2531).
Discovery: muslim health and sports(1 av 292).
Google Scholar: Physical education muslim girls(1 av 102000).
Google Scholar: Education in islam(4 av 1630000)
Sport Discus: muslim religion health sport(7 av 37).
Sport Discus: muslim religion health sport(9 av 37).
Sport Discus: muslim sport school(5 av 201).
Sport Discus: muslim girls experiences in physical education (3 av 10)
Sport Discus: muslim girls in school sport (1 av 18)*

Bilaga 2

Pilotstudie

Syftet:

Syftet är att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisning i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?
- Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

Vilket intresse har du till ämnet idrott och hälsa?

Hur viktigt är det att vara med på all idrottsundervisning tycker du?

Kan ni simma?

Har ni lärt er att simma i Sverige?

När lärde ni er att simma?

Hur upplevde ni simundervisningen i skolan?

Hur såg er simundervisning ut vanligtvis för er, i er skola?

Hur skulle ni uppleva simundervisningen om det är manliga respektive kvinnliga idrottslärare?

Brukade ni vara med på simundervisningen?

Upplever ni något problem/hinder med simundervisningen? (exempelvis män/kvinnor)

Upplever du att det finns hinder med att vara muslimsk kvinna i simundervisningen?

Krävs det att ni har några speciella kläder på er vid simningen?

Tycker du/ni att simundervisningen är utformad så alla ska kunna vara med?

Är det möjligt att kunna simma tillsammans kvinnor och män? (även lärare)

Är det skillnad mellan grundskolan och gymnasiet i simundervisningen?

Vilka möjligheter ser ni i simundervisningen?

Avslutningsvis:

Tycker ni skolor bör anpassa sig till olika människors bakgrunder, eller bör elever och skola tillsammans försöka mötas ”på mitten” om det är någon problematik med simundervisningens utformning?

Har vi glömt något som ni vill tillägga om er simundervisning i skolan?

Bilaga 3

Intervjuguide:

Syftet:

Syftet är att undersöka muslimska kvinnors deltagande i simundervisning i gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Vilka erfarenheter har kvinnor med muslimsk bakgrund av simundervisningen?
- Vilka hinder respektive möjligheter finns för kvinnor med muslimsk bakgrund att delta i simundervisningen?

Kan ni simma?

Hur kommer det sig?

Har ni lärt er att simma i Sverige?

När lärde ni er att simma?

Hur upplever ni simundervisningen i skolan?

Hur ser er simundervisning ut vanligtvis för er, i er skola?

Upplivede du någon religion/kultur skillnader i simundervisningen?

Hur upplever ni undervisningen om det är manliga/kvinnliga idrottslärare?

(Hur, vad, varför samt religion eller kultur – hur tänker du då följdfrågor)

Brukar ni vara med på simundervisningen?

Upplever ni något problem/hinder med simundervisningen? (exempelvis män/kvinnor)

Krävs det att ni har några speciella kläder på er vid simningen?

Tycker du/ni att undervisningen är utformad så alla ska kunna vara med?

Kan religionen Islam eller kultur vara ett hinder för kvinnor att delta i simundervisningen?

(Hur, vad, varför samt religion eller kultur – hur tänker du då följdfrågor)

Är det möjligt att simma tillsammans kvinnor och män? (även lärare)

Kan det ha att göra med religion och/eller kultur?

Är det skillnad mellan grundskolan och gymnasiet i simundervisningen?

Vilka möjligheter ser ni i simundervisningen?

(Hur, vad, varför samt religion eller kultur – hur tänker du då följdfrågor)

Avslutningsvis:

Upplever ni att det är skolan som bör anpassa sig eller bör eleverna göra det också för att mötas på mitten om det är problem som uppstår vid simundervisningen?

Tror du att muslimska kvinnor deltar mindre än män i simundervisningen och vad kan det bero på i så fall?

Har vi glömt något som ni vill tillägga om er simundervisning i skolan?